

ที่มา: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Galileo_before_the_Holy_Office_-_Joseph-Nicolas_Robert-Fleury,_1847.png

04

ฝ่ายศาสนานิยมในฐานะผู้ก่ออาชญากรรมในอาชญาวิทยา เรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* ของ แดน บราวน์*

The Religionism as the Criminals in Dan Brown's Crime Fiction *Angels & Demons* and *The Lost Symbol*

Received: January 15, 2021 | Revised: March 17, 2021 | Accepted: March 19, 2021

เกศกนก เฮงจำรัส**

Katkanok Hengchamrat

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหัวข้อ “ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมกับฆราวาสนิยมในอาชญาวิทยาชุด ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ ของ แดน บราวน์”

** นิสิตระดับปริญญาโท ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: katekanok93@gmail.com

Master's Student of Department of Comparative Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. email: katekanok93@gmail.com

บทคัดย่อ

อาชุนิยายชุดโรเบิร์ต แลงดอน ของแดน บราวน์ ประกอบไปด้วยนวนิยายห้าเล่มที่ดำเนินไปด้วยการใช้ความขัดแย้งระหว่างศาสนาและโลกฆราวาสเป็นหลัก *Angels & Demons* (2000) และ *The Lost Symbol* (2009) เป็นนวนิยายสองเล่มในอาชุนิยายชุดนี้ที่นำเสนอฝ่ายศาสนาหรือฝ่ายศาสนานิยมในฐานะตัวละครปักษ์อย่างชัดเจน โดยการสร้างความขัดแย้งนั้นแบ่งเป็นสองระดับด้วยกัน ระดับแรกคือความขัดแย้งภายนอก อันเป็นผลมาจากความพยายามในการแย่งชิงพื้นที่กับฝ่ายฆราวาสซึ่งเป็นฝ่ายที่ถืออุดมการณ์ในทางตรงข้ามกับศาสนานิยม ระดับที่สองคือความขัดแย้งภายในกลุ่มศาสนานิยมเอง ซึ่งเกิดจากธรรมชาติของพระคัมภีร์และการอ่านพระคัมภีร์ที่มีความเลื่อนไหล (fluidity) ในตัวเองทำให้เกิดความขัดแย้งในปฏิบัติการทางศาสนาที่เกิดจากการตีความที่แตกต่างกัน การที่ความขัดแย้งทั้งสองระดับนี้ปะทุขึ้นในรูปของอาชุนิยายกรรมในวรรณกรรมประเภทอาชุนิยายสะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลต่อความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมกับโลกที่มีความเป็นฆราวาสสูงขึ้นเรื่อยๆ

คำสำคัญ: แลงดอน บราวน์, ศาสนานิยม, ฆราวาสนิยม, เทวากับซาตาน, สาส์นลับที่سابสูญ

A b s t r a c t

All of the novels in Dan Brown's 'Robert Langdon' crime fiction series revolve around the tension between religionism and secularism. This paper will examine two novels from the series, namely *Angels & Demons* (2000) and *The Lost Symbol* (2009). These two novels present two kinds of conflict stemming from this tension. The first is an extrinsic conflict that is caused by an attempt to take back the space that once belonged to religion. The second is an intrinsic conflict that results from the fluidity with which the scriptures are read and interpreted. The two kinds of conflict arguably reflect the anxiety towards the role that religion/religionism plays in causing violence and confrontation in an increasingly secular world.

Keywords: Dan Brown, Religionism, Secularism, Angels & Demons, The Lost Symbol

บทนำ

อาชญาวิทยายเป็นวรรณกรรมประเภทประชาานิยม (popular literature) ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสมัยใหม่และสภาวะเงื่อนไขของสังคมอย่างแนบแน่น ทั้งนี้เพราะสังคมสมัยใหม่พัฒนาไปพร้อมกับการกลายเป็นเมือง (urbanization) ของนครใหญ่ๆ หลายแห่ง ควบคู่ไปกับปรากฏการณ์ปฏิวัติอุตสาหกรรม (industrialization) ซึ่งส่งผลให้ผู้นที่อาศัยอยู่นอกเมืองใหญ่อพยพเข้ามาเป็นแรงงานมากขึ้น ทำให้เมืองกลายเป็นสถานที่แออัดและเต็มไปด้วยผู้นที่แปลกหน้า อัตราการเกิดอาชญากรรมในเมืองอุตสาหกรรมและเมืองสมัยใหม่จึงมีสูงชันกว่าในสมัยก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม อาชญาวิทยารื่องราวของอาชญากรรมในยุคแรกๆ อย่างเช่นงานเขียนของเอดการ์ แอลลัน โป (Edgar Allan Poe) หรือ เซอร์ อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ (Sir Arthur Conan Doyle) ก็ได้นำเสนอสภาพสังคมสมัยใหม่ในยุคหลังปฏิวัติอุตสาหกรรมผ่านฉากและสภาวะสังคมที่มีส่วนก่อให้เกิดอาชญากรรมที่เป็นปมปัญหาหลักในเรื่องราวที่พวกเขาเขียนเอาไว้ ในทำนองเดียวกัน อาชญาวิทยารื่องในยุคต่อมาแม้จะมีความหลากหลายยิ่งขึ้น แต่การ “นำเสนอสภาพสังคม” ก็ยังคงเป็นสิ่งที่ทำหน้าที่สะท้อนสภาวะของสังคมสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ ผนวกกับธรรมชาติของงานวรรณกรรมประชาานิยมที่เป็นงานเขียนที่ผลิตออกมาอย่างรวดเร็ว ถูกกระจาย และถูกอ่านอย่างรวดเร็ว งานประเภทรื่องนี้จึงเป็นวรรณกรรมประเภทที่ตอบสนองและสะท้อนให้

เห็นถึงสังคมด้วยมุมมองจากภายในได้อย่างรวดเร็วและทันท่วงทีด้วย เฮทเธอร์ เวิร์ธINGTON (Heather Worthington) ได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของอาชญนิยายเอาไว้ว่า

The genre offers new and exciting insights into the cultures that produce it; its very status as popular and accessible literature means that it responds quickly to change, that it can incorporate cultural and social shifts almost immediately into its text. We see clearly in crime fiction, the anxieties, the morals and values of the contemporary society. (Worthington 2011: ix)

จากคำกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าเวิร์ธINGTON มองว่าสถานะความเป็นวรรณกรรมประชานิยมของอาชญนิยาย ทำให้ผลงานประเภทนี้สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมได้เกือบจะทันที ทำให้ผู้อ่านได้เห็นชุดคุณค่าหรือชุดศีลธรรมของสังคมร่วมสมัยได้

ดังที่กล่าวเอาไว้ข้างต้นว่าวรรณกรรมประชานิยมโดยเฉพาะนวนิยายสืบสวนสอบสวนนั้น ทำหน้าที่ตอบสนองต่อยุคสมัยอย่างรวดเร็วฉับไว และลักษณะของสังคมสมัยใหม่ที่มันตอบสนอง หรือที่เรียกกันว่าเป็นสมัยใหม่ (modernity) นั้น ถือได้ว่าเป็นภาวะที่แสดงให้เห็นจุดตัดระหว่างยุค

โบราณได้อย่างชัดเจนที่สุดเพราะความเป็นสมัยใหม่นั้นสื่อถึงความก้าวหน้า (progress) ในทุกมิติ มิติทางการเมือง ยุคสมัยใหม่คือการเปลี่ยนผ่านจากระบบศักดินามาเป็นประชาธิปไตย ในมิติทางเศรษฐกิจเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อใช้เป็นผลิตเพื่อขาย การเปลี่ยนแปลงไปข้างหน้าจึงถือเป็นคำหลักของยุคสมัยใหม่ ซึ่งไม่ใช่แค่ความเปลี่ยนแปลงด้านความเป็นอยู่ที่มีผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและกระบวนการกลายเป็นเมืองเท่านั้น แต่ยังมี การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ความคิดจากเดิมที่ยึดติดกับศาสนา (คติแบบยุคกลาง) มาอาศัยแนวคิดแบบเหตุผลนิยม (rationalism) และ มนุษยนิยม (humanism) เป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองหลายอย่างด้วยกัน

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองอย่างหนึ่งของยุคสมัยใหม่ ก็คือการแยกศาสนาออกจากรัฐ (Separation of church and state) ซึ่งสืบเนื่องมาตั้งแต่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance) ปฏิบัติการดังกล่าวนี้เป็นหนึ่งในกระบวนการที่เรียกว่ากระบวนการฆราวาสภิวัตน์ (Secularization) มีสองประเภทหลักด้วยกัน ประเภทแรกคือการแยกศาสนาออกจากรัฐ ซึ่งส่งผลให้ศาสนาไม่ได้มีบทบาทอยู่ในพื้นที่สาธารณะอีกต่อไปและกลายเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ส่วนฆราวาสภิวัตน์ประเภทที่สองนั้นไม่ได้เป็นการพยายามแยกศาสนาออกจากสาธารณะ แต่เป็นโครงการพัฒนาสังคมสมัยใหม่ไปสู่ความเป็นฆราวาสอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งโครงการนี้วางอยู่บนสมมติฐานของฆราวาสนิยมที่ว่าวันหนึ่งศาสนาจะลดความสำคัญลงไป และเมื่อศาสนาไม่สามารถทำหน้าที่ที่เคยทำได้ในอดีตอีกต่อไปก็จะไม่เหลือความเกี่ยวข้องกับโลกฆราวาสและจะหายไปในที่สุด

แน่นอนว่าโครงการฆราวาสภิวัตน์ข้างต้นนั้นไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปได้ง่ายอย่างที่ฝ่ายฆราวาสนิยมได้คาดคะเนไว้ เนื่องด้วยศาสนาไม่ใช่สิ่งที่อยู่นิ่งตายตัวแต่ยังคงมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในหมู่ชุมชนผู้นับถือศาสนา และยังคงมีอิทธิพลต่อการคิดหรือตัดสินใจในหลายๆ เรื่อง ไม่เว้นแม้กระทั่งการตัดสินใจในเชิงนโยบายของรัฐหลายๆ รัฐ อีกทั้งการที่ศาสนาได้กลายเป็นเรื่องส่วน

บุคคลนั้นก็ทำให้ศาสนาแตกหน่อออกไปจากวิธีของศาสนาในแบบดั้งเดิมมากขึ้นเนื่องจากไม่ได้ถูกเฝ้าระวังและควบคุมอย่างเข้มงวดเหมือนในช่วงที่ศาสนายังเป็นเนื้อเดียวกับวัฒนธรรมและจารีตส่วนรวมของสังคม ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในการแย่งชิงอำนาจนำในพื้นที่สาธารณะและในทางสังคมวัฒนธรรมจึงปะทุขึ้นจากกระบวนการฆราวาสภีวัตน์ดังกล่าว

อาชญาวิทยาชุดโรเบิร์ต แลงดอน ของ แดน บราวน์ เป็นผลงานแนวระทึกขวัญที่เน้นการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมของตัวละครเอกอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในเรื่องล้วนแล้วแต่มีสาเหตุมาจากปมปัญหาอันเนื่องมาจากกระบวนการฆราวาสภีวัตน์ในยุคสมัยใหม่ หากเรามองว่าการนำเสนออาชญากรรมเป็นการตอบสนองอย่างทันท่วงทีต่อสภาวะการณ์ทางสังคม ก็จะไม่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าพลวัตรระหว่างกลุ่มศาสนานิยมและฆราวาสนิยมที่กำลังดำเนินไปในโลกที่กำลังพัฒนาไปสู่การเป็นโลกฆราวาสได้สร้างความวิตกกังวลไม่ต่างจากการกำเนิดขึ้นของเมืองหรือการอพยพของผู้คนในช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะป็นกรณีเรื่องการแย่งชิงพื้นที่ใน *Angels & Demons* (2000) จนเกิดเป็นอาชญากรรม หรือการตีความเนื้อความทางศาสนาที่แตกต่างจากวิถีทางปกติใน *The Lost Symbol* (2009) จนสุดท้ายนำไปสู่อาชญากรรมและความรุนแรง

โลกที่เปลี่ยนไป: กระบวนการฆราวาสภีวัตน์กับอิทธิพลต่อฝ่ายศาสนานิยม

โลกสมัยใหม่นั้นเต็มไปด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี มนุษย์สามารถหาคำตอบให้กับคำถามที่ก่อนหน้านี้บรรพบุรุษของเราไม่อาจจินตนาการคำตอบขึ้นมาได้ พ้าผ่าในสมัยนี้ไม่ใช่การดลบันดาลของเทพซุสอีกต่อไปแต่เป็นเมฆฝนต่างหากที่ปล่อยประจุไฟฟ้าออกมา มนุษย์ก็ไม่ได้เกิดจากพระวจนะของพระเจ้าอีกต่อไป แต่เป็นเพียงวิวัฒนาการอันยาวนานหลายล้านปีของสัตว์เซลล์เดียวใต้ท้องทะเล วิทยาศาสตร์และการ

ศึกษาหาความรู้อย่างเป็นระบบของมนุษยชาติกำลังผลิตดอกออกผลเป็นคำตอบให้กับคำถามร้อยแปดที่ครั้งหนึ่งมนุษย์ได้แต่อธิบายมันด้วยการอ้างอิงถึงพลังที่เหนือธรรมชาติและเหนือความเข้าใจของตนเอง ความเข้าใจอันลึกซึ้งต่อโลกกายภาพและที่มาที่ไปของชีวิตบนโลกนี้เองที่ทำให้ศาสนาซึ่งเคยเป็นหนึ่งในคำอธิบายปรากฏการณ์นอกเหนือความเข้าใจทั้งหลายที่สมเหตุสมผลที่สุดได้ถูกลดทอนมาเป็นเพียงความเชื่อ โลกกำลังก้าวเข้าสู่ความเป็นฆราวาสมากขึ้นเรื่อยๆ

ในกระแสเปลี่ยนผ่านสู่โลกฆราวาสนิยมนั้น มีหลักการสมมติฐานหลักๆ อยู่สามข้อด้วยกัน ซึ่งเรียกว่า “สมมติฐานฆราวาสวิถีตัน” (Secularization hypothesis) อันเป็นหลักการอนุมานกระบวนการเปลี่ยนผ่านของสังคมไปสู่จุดที่ไม่มีศาสนาโดยผูกโยงกับความก้าวหน้าของสังคมและพัฒนาการของยุคสมัย โดยประการแรกกล่าวว่า ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะส่งเสริมโลกทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เคยเชื่อว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ในแง่มุมมองของมนุษย์ทางโลกฆราวาสมากขึ้น การคิดแบบวิทยาศาสตร์จะไม่ยอมรับการทำความเข้าใจโลกด้วยเทววิทยาอีกต่อไป ประการที่สอง การแยกศาสนาออกไปจากปริณิณทลส่วนตัวทำให้ศาสนาลดบทบาทในปริณิณทลสาธารณะ จนสุดท้ายสูญเสยอิทธิพลและความเชื่อมโยงต่อสังคมไป ประการสุดท้าย การเคลื่อนตัวเข้าสู่ยุคหลังอุตสาหกรรม (post-industrialism) ทำให้ผู้คนมีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการที่จะปฏิบัติการทางศรัทธาเพื่อรับมือกับเหตุไม่คาดฝันที่ควบคุมไม่ได้ลดลง (Habermas 2008: 17-18) เมื่อพิจารณาจากสามสมมติฐานหลักนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าสังคมตะวันตกค่อนข้างจะดำเนินไปในทิศทางที่ใกล้เคียงกับสมมติฐานดังกล่าวในระดับหนึ่ง ทว่าไม่ใช่ทั้งหมด เนื่องจากแม้จะมีเหตุทั้งสามประการเกิดขึ้นตามสมมติฐาน แต่ศาสนาก็ยังคงอยู่ในสังคม เพียงแต่มีที่ทางที่เปลี่ยนไปและ/หรือถูกลดความสำคัญลงเท่านั้น แต่ไม่ได้หายไปแต่อย่างใด

ที่ทางที่เปลี่ยนไปของศาสนาในโลกฆราวาสที่กล่าวมาข้างต้นปรากฏ

ชัดเจนในอาชุนิยายเรื่อง *Angels & Demons* (2000) ซึ่งนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน นวนิยายเปิดเรื่องด้วยการพาตัวละครเอกเข้าไปยังองค์การวิจัยนิวเคลียร์ยุโรป (CERN) ในกรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อันเป็นสถานที่ที่มีความเป็นสมัยใหม่เป็นอย่างมาก องค์การวิจัยแห่งนี้ได้รับการบรรยายจากหนึ่งในพนักงานว่า “*We are like a small city. [...] Not just labs. We have got supermarkets, a hospital, and even a cinema.*” (Brown 2009a: 34) คำบรรยายนี้ชี้ให้เห็นว่าสถานที่แห่งนี้เปรียบเสมือนเมืองที่มีชุมชนแบบปิดอยู่ภายใน ยิ่งไปกว่านั้น ในองค์การวิจัยแห่งนี้ยังมีสถานที่ที่ชื่อ ‘The Glass Cathedral’ (วิหารกระจก) ซึ่งถูกตั้งชื่อเล่นล้อไปกับสถานที่ทางศาสนา หากแต่แท้ที่จริงแล้วกลับเป็นตึกอำนวยการของนักวิทยาศาสตร์แถวหน้าที่เป็นผู้อำนวยการขององค์การวิจัยเอง แม่นอนว่าชื่อของสถานที่ย่อมทำให้ผู้มาเยือนเข้าใจผิดได้ว่าเป็นสถานที่ทางศาสนา โรเบิร์ต แลงดอนถึงกับตั้งคำถามว่าวิหารกระจกนั้นคือโบสถ์หรือไม่ กลับได้รับคำตอบมาว่า “*A church is the one thing we don’t have. Physics is the religion around here.*” (Brown 2009a: 35) ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความเป็นอื่นของศาสนาในชุมชนวิทยาศาสตร์แห่งนี้

นอกจากนั้นแล้ว บรรยากาศในองค์การวิจัยนั้นก็ยังไม่เป็นมิตรต่อผู้นับถือศาสนาเป็นอย่างมาก เรียกได้ว่าเป็นสถานที่ที่ผู้คนส่วนใหญ่ปฏิเสธศาสนาโดยสิ้นเชิง เห็นได้จากการตอบรับข่าวสารเรื่องพระสันตะปาปาถูกลอบสังหารของนักวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งในเซิงขาซันล้อเลียน ซึ่งเรื่องนี้เล่าผ่านสายตาของ ซิลเวียร์ (Sylvia) เลขาส่วนตัวของผู้อำนวยการศูนย์วิจัย เธอยังคงเป็นผู้นับถือศาสนา และสิ่งที่เธอเจอนั้นสร้างความอึดอัดใจให้เธอเป็นอย่างมาก ส่วนนี้ถูกบรรยายเอาไว้ในตัวอย่าง

Sylvia stood in stunned amazement. As a Catholic working among scientists, she occasionally endured the antireligious whisperings, but the party these kids seemed

to be having was all-out euphoria over the church's loss. How could they be so callous? Why the hatred? (Brown 2009a: 366)

ปฏิกริยาตอบสนองต่อความสูญเสียของฝ่ายศาสนานั้นสื่อให้เห็นถึงความไม่เห็นอกเห็นใจและไม่แยแสต่อความสำคัญของอีกขั้วความคิดเป็นอย่างมาก ฉะนั้นเมื่อมองในภาพรวมแล้วจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในทางกายภาพ สถานที่แห่งนี้ก็ปฏิเสธศาสนา ในทางความคิดชุมชนแห่งนี้ก็ไม่มี ความเคารพให้แก่ศาสนาเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการบรรยายองค์การวิจัยแห่งนี้ เป็นการให้ภาพจำลองและสร้างแนวคิด (concept) ของโลกฆราวาสสมบูรณแบบที่บรรลุขั้นตอนฆราวาสภีวัตน์แล้ว

สภาวะบีบคั้นจากโลกที่กำลังเอนไปสู่ความเป็นฆราวาสใน Angels & Demons นั้นปรากฏขึ้นตลอดทั้งเรื่อง แม้กระทั่งในพื้นที่ของศาสนานิยมอย่างนครรัฐวาติกัน เราจะเห็นได้ว่าแนวทางการศึกษาและให้เหตุผลแบบวิทยาศาสตร์ถูกวาดภาพว่าชอบธรรมเป็นอย่างมาก จนถึงขั้นถูกมองว่าสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ความจริงแท้ของศาสนาได้ กลุ่มศาสนาที่นิยามตัวเองว่าก้าวหน้าและต้องการมีความเกี่ยวข้องกับโลกยุคปัจจุบัน ก็จะมีท่าทีเห็นด้วยและยินยอม ดังจะเห็นได้จากฉากที่ลีโอนาร์โด เวตรา (Leonardo Vetra) นักวิจัยที่ถูกฆาตกรรมในภายหลัง เข้าไปคุยกับพระสันตะปาปาองค์ก่อนถึงโครงการวิจัยของเขาที่อ้างว่าสามารถพิสูจน์การมีอยู่ของพระเจ้าผ่านการวิจัยทางฟิสิกส์ได้ดังที่วิกตอเรีย เวตรา (Victoria Vetra) ลูกสาวของเขากล่าวว่า “*He designed the experiment to prove Genesis was possible*” (Brown 2009a: 92) ซึ่งทำให้เขาได้รับการสนับสนุนในการวิจัยจากทางวาติกันภายใต้ความเห็นที่ว่า “*He wanted Leonardo to go public. His holiness thought this discovery might begin to bridge the gap between science and religion – one of the Pop's life dreams.*” (Brown 2009a: 573) จุดยืนของพระ

สันตะปาปาแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของฆราวาสนิยมที่เพิ่มขึ้นอย่างเข้มข้นในสังคม เพราะจะเห็นว่าศาสนาจะถูกมองว่าไม่สมเหตุสมผลอีกต่อไปหากไม่ได้รับการพิสูจน์และรับรองด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้พื้นที่ของศาสนาและความศักดิ์สิทธิ์แบบดั้งเดิมถดถอยลงไป

นอกจากกรณีการพิสูจน์การมีอยู่ของพระเจ้าผ่านการวิจัยทางฟิสิกส์ใน *Angels & Demons* แล้ว ในนวนิยายเรื่อง *The Lost Symbol* (2009) เรายังพบความพยายามทำให้ศาสนากลายเป็นฆราวาสโดยการอ้างว่าพระคัมภีร์ไบเบิลนั้นแท้จริงแล้วเป็นบันทึกที่แสดงให้เห็นวิธีที่มนุษย์จะสามารถขยายขีดจำกัดความสามารถของตนเอง จนอยู่ในระดับที่เทียบเท่ากับพระเจ้าได้ หรือแม้กระทั่งอาจกลายเป็นพระเจ้าได้ เห็นได้จากในตัวอย่างที่กล่าวไว้

The Bible is one of the books through which the mysteries have been passed down through history. Its pages are desperately trying to tell us the secret. Don't you understand? The "dark sayings" in the Bible are the whispers of the ancients, quietly sharing with us all of their secret wisdom. (Brown 2009a: 646)

ซึ่ง 'secret wisdom' ดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ว่ามนุษย์สามารถยกระดับขึ้นมามีพลังอำนาจได้เทียบเท่ากับพระเจ้า หรือหากจะกล่าวในอีกทางหนึ่งก็คือมนุษย์กับพระเจ้านั้นเป็นสิ่งเดียวกัน พระคัมภีร์คือบันทึกชนิดหนึ่งที่เขียนบอกภูมิปัญญาเหล่านี้เอาไว้ การที่นวนิยายเรื่องนี้เลือกที่จะใช้แนวคิดแบบนี้อธิบายพระคัมภีร์เปรียบเสมือนการลดทอนให้สิ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์สูงสุดทางศาสนากลายเป็นสิ่งที่อยู่ในระนาบเดียวกับโลกฆราวาสตามแนวคิดนำของโลกที่มีความเป็นฆราวาสสูงและยึดวิทยาศาสตร์เป็นหลัก

ยิ่งไปกว่านั้น การจะพิสูจน์สมมติฐานที่ว่ามนุษย์สามารถขยายขีดความสามารถของตนเองจนเทียบเคียงกับพระเจ้าได้จำเป็นต้องใช้

กระบวนการทดลองและพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกัน โดยแคเธอรีน โซโลมอน (Katherine Solomon) นักวิทยาศาสตร์แห่งศูนย์วิจัยของสมิธโซเนียน (Smithsonian) ได้ทำการทดลองจิตของมนุษย์ด้วยศาสตร์ที่เรียกว่า Noetics Science (วิทยาศาสตร์ทางจิต) ซึ่งในตัวเองแสดงให้เห็นว่า

The most astonishing aspect of Katherine's work, however, had been the realization that the mind's ability to affect the physical world could be augmented through practice. Intention was a learned skill. Like meditation, harnessing the true power of "thought" required practice. More important . . . some people were born more skilled at it than others. And throughout history, there had been those few who had become true masters. This is the missing link between modern science and ancient mysticism. (Brown 2009a: 87)

จะเห็นได้ว่าแม้แต่พลังอำนาจอันพิเศษที่มีลักษณะเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา (mystical) ก็ยังถูกทำให้กลายเป็นเรื่องของมนุษย์และเป็นเรื่องทางโลกผ่านการพิสูจน์และทดสอบทางวิทยาศาสตร์ ความศักดิ์สิทธิ์ของพระผู้เป็นเจ้าถูกลดทอนลงมาเป็นเพียงพลังงานรูปแบบหนึ่งจากการขยายขีดความสามารถที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่ในตัวของตัวเองอยู่แล้ว ศาสตร์และการศึกษาในทางฆราวาสไม่เพียงกลายมาเป็นบรรทัดฐานในการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของศาสนาและเรื่องเหนือธรรมชาติ แต่ยังทำให้เส้นแบ่งของปาฏิหาริย์และความเป็นจริงเจือจางลงจนศาสนาลดความศักดิ์สิทธิ์ลงไปด้วย ฆราวาสนิยมและฆราวาสภีวัตน์ไม่ได้บีบคั้นศาสนาจากเพียงภายนอกเท่านั้น ในการทำให้สังคมกลายเป็นฆราวาส (secularize) นั้น มีหลักอยู่ข้อหนึ่งที่สำคัญมากคือการแยกศาสนากับรัฐออกจากกันและการให้ศาสนากลายเป็นเรื่องส่วนบุคคล แนวคิดการแยกศาสนาออกจากรัฐมีจุดหมาย

เพื่อให้รัฐกลายเป็นรัฐฆราวาสที่สามารถปกครองตนเองได้โดยปราศจากอิทธิพลของศาสนา กล่าวคือศาสนาจะต้องไม่มีอิทธิพลในการตัดสินใจใดๆ ในพื้นที่สาธารณะ (public sphere) และในพื้นที่ทางการเมือง (political sphere) ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นแม้เป็นไปอย่างเบ็ดเสร็จไม่ได้ แต่รัฐที่เป็นประชาธิปไตยส่วนใหญ่ก็ยึดถือหลักการนี้เป็นพื้นฐาน คือแยกหลักคิดทางศาสนาออกจากการเมืองการปกครอง นอกจากนี้แนวคิดฆราวาสนิยมยังถือเป็นการให้อิสระแก่ศาสนิกชนผู้นับถือศาสนา ที่จะมีสิทธิในการนับถือหรือแสดงออกถึงความศรัทธาของตนต่อศาสนาที่ตนนับถือได้อย่างเต็มที่ตามเสรีภาพของตน โดยที่ไม่ไปเบียดบังผู้อื่น

แน่นอนว่าการแยกรัฐกับศาสนาออกจากกันเพื่อให้รัฐกลายเป็นรัฐฆราวาสนั้นทำให้เกิดข้อดีทางการเมืองในเชิงนโยบายและการบริหารหลายส่วน รวมถึงการให้อิสระในการนับถือหรือไม่นับถือศาสนาอย่างเต็มที่ก็ทำให้เกิดข้อดีในแง่ที่ว่าประชาชนในรัฐนั้นๆ ไม่ต้องถูกบังคับบีบบังคับใจให้นับถือในสิ่งเดียวกันทั้งหมด แต่การบีบบังคับให้ศาสนากลับไปเป็นเรื่องเฉพาะของบุคคลและให้อิสระภาพในการปฏิบัติ (practice) ทางศาสนาในพื้นที่ส่วนตัวโดยไม่จำเป็นต้องยึดโยงกับรัฐหรือสถาบันทางศาสนาก็ก่อให้เกิดผลเสียได้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากความรุนแรงที่เป็นผลพวงจากกระบวนการฆราวาสกวัตันในนวนิยายเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol*

ความขัดแย้งจากปัจจัยภายนอก: การต่อสู้เพื่อช่วงชิงพื้นที่ใน *Angels & Demons*

กระบวนการฆราวาสกวัตันในโลกสมัยใหม่นั้นไม่ได้เป็นไปโดยราบรื่นอย่างที่คาดการณ์เอาไว้เนื่องจากแม้ว่าศาสนาจะถูกทำให้กลายเป็นเรื่องของปัจเจกแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าศาสนาจะสูญเสียอิทธิพลไปจากพื้นที่ทางสังคมวัฒนธรรมหรือจากชีวิตส่วนตัวของผู้คนไปโดยสิ้นเชิง ในกรณีนี้ เยอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jürgen Habermas) ได้เสนอแนวคิดเรื่องสังคมแบบหลังฆราวาส (post-secular) ขึ้นมา หมายถึงสังคมที่แม้ผ่านการทำให้เป็น

ฆราวาสแล้วแต่ก็ยังมีศาสนายูในสังคม การไม่ประนีประนอมต่อกันนั้น
แน่นอนว่าจะต้องทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่าย ฮาเบอร์มาส
เสนอว่า “ความมั่นใจที่ว่าศาสนาจะหายไปเนื่องมาจากการเป็นสมัยใหม่นั้น
เป็นความเข้าใจที่ผิด ศาสนาจะยังคงมีอิทธิพลและความสำคัญต่ออาณาเขต
สาธารณะทั้งในระดับชาติและในระดับโลกาภิวัตน์อยู่ต่อไป” (พิพพ์ธน์ พสุ
ธารชาติ 2562: 52) ดังนั้นการพยายามทำให้โลกเป็นสมัยใหม่ไปพร้อมๆ
กับการทำให้โลกเป็นฆราวาสโดยการพยายามกลืนหรือครอบทับศาสนาด้วย
ศาสตร์ทางฆราวาสอย่างที่กำลังเอาไว้ในข้างต้น ย่อมถือเป็นการจำกัดพื้นที่
ของศาสนา การหวนกลับมาของศาสนาในรูปแบบของการต่อต้านแบบใน
นวนิยายที่นำมาศึกษาจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นการช่วงชิงพื้นที่ของตนเอง

ในนวนิยายเรื่อง *Angels & Demons* เราจะเห็นได้ว่าอาชญากรรม
หลักที่เกิดขึ้นอยู่ในรูปของการก่อการร้าย ซึ่งการก่อการร้ายนั้นไม่ได้มีจุด
ประสงค์เพื่อสนองความต้องการในระดับปัจเจกเท่านั้นแต่ยังมีความเป็นการ
เมืองของการต่อต้านการกดขี่อยู่ด้วย อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในนวนิยาย
เรื่องนี้เป็น การวางแผนก่อการร้ายโดยกลุ่มที่เรียกตัวเองว่าอิลลูมินาติ
(Illuminati) ซึ่งอ้างตนว่าเป็นสมาคมนักวิทยาศาสตร์ที่สืบทอดกันมา
ตั้งแต่ยุคแห่งการรู้แจ้งและกลับมาเพื่อแก้แค้นให้กับเหล่านักวิทยาศาสตร์ที่
ถูกศาสนจักรทำร้าย กลุ่มอิลลูมินาตินำเอาปฏิสสาร (antimatter) ที่มีแรง
ระเบิดมหาศาลมาวางเอาไว้ใต้นครรัฐวาติกันและขู่ว่าจะทำลายศาสนจักร
ให้สิ้นซาก การก่อการร้ายในครั้งนี้แม้ว่าจะอ้างว่าเป็นฝ่ายวิทยาศาสตร์ก็จริง
แต่ผู้บงการและผู้วางแผนการทั้งหมดกลับเป็นบุคคลทางศาสนาจากภายใน
วาติกันเอง ซึ่งผู้ที่เป็นมันสมอง (mastermind) ของการก่อการร้ายครั้งนี้ก็
คือคาร์เมอเลนโฌ คาร์โล เวนเตรสกา (Camerlengo Carlo Ventresca)
เขาวางแผนให้นครรัฐวาติกันที่เปรียบเสมือนเมืองหลวงของชาวคาทอลิก
ตกอยู่ภายใต้อันตราย โดยมุ่งหมายที่จะใช้สถานการณ์นี้เพื่อทำลายฝ่าย
วิทยาศาสตร์ เขาเลือกที่จะกระทำความรุนแรงต่อฝ่ายของตัวเองด้วยการ
ฆาตกรรมและการก่อการร้าย ทั้งนี้เพื่อหวังผลให้ฝ่ายศาสนาได้รับความ

เห็นใจ และฝ่ายวิทยาศาสตร์ถูกประณาม

อเล็กซ์ ชมิด (Alex Schmidt) ได้อธิบายลักษณะโดยรวมของการก่อการร้ายเอาไว้ว่าเป็นความพยายามสร้างความวิตกกังวลจากการก่อความรุนแรงซ้ำๆ โดยบุคคลที่ไม่ได้เปิดเผยหรือกึ่งเปิดเผยตัวตน โดยวิธีการจะขึ้นอยู่กับความต้องการพื้นฐานของกลุ่มผู้ก่อการร้าย ว่าต้องการจะชูให้กลัว ชมชู่ หรือกระทำเพื่อเป็นโฆษณาการ จากความต้องการพื้นฐานนี้ ทำให้เหยื่อจากการก่อการร้ายแตกต่างกันไปด้วย โดยผู้ก่อการร้ายอาจเลือกเหยื่อแบบสุ่ม หรือเลือกกลุ่มที่มีลักษณะเป็นตัวแทน/สัญลักษณ์แทน โดยกลุ่มเหยื่อนี้ ถือเป็นผู้สร้างสารและเป็นเป้าที่จะถูกใช้เพื่อชักจูงเป้าหมาย (ผู้รับสาร) ให้เกิดความหวาดกลัวอีกทอดหนึ่ง (กฤติกร วงศ์สว่างพานิช 2559: 41-44) ซึ่งการก่อการร้ายที่วางแผนโดยคาร์เมอเลนโญ คาร์โลในนวนิยายเรื่อง *Angels & Demons* ก็เป็นการก่อการร้ายในลักษณะที่ทำให้ไปเพื่อโฆษณาการด้วยเช่นเดียวกัน

ในตัวบท ปฏิเสธสารภูณำเสนอว่าเป็นสสารชนิดใหม่ซึ่งนักวิทยาศาสตร์คาดการณ์ว่าเป็นตัวแปรสำคัญในการเกิดปรากฏการณ์บิกแบง (Big Bang) และเป็นข้อพิสูจน์ที่ดีที่สุดเ็นทางวิทยาศาสตร์ว่าพระเจ้าสามารถสร้างสรรค์สิ่งขึ้นมาจากความว่างเปล่าได้ ปฏิเสธนี้ถูกนำมาใช้เป็นอาวุธในการชูวาระเปิดนครวาติกันที่เป็นศูนย์กลางของคริสต์ศาสนาคาทอลิก ซึ่งการชูวาระเปิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าศาสนากำลังถูกคุกคามจากโลกฆราวาสอย่างร้ายแรงแม้แต่ในพื้นที่ที่ควรจะเป็นของศาสนาเองอย่างวาติกันก็ยังมีอาจหลบเลี่ยงได้ การก่อการร้ายนครวาติกันโดยคาร์เมอเลนโญ คาร์โลนั้นเป็นการกระทำที่หวังผลจากการส่งสารสองชั้นด้วยกัน ประการแรกการวางแผนระเปิดนครวาติกันโดยการอ้างชื่อกลุ่ม 'อิลลูมินาติ' (Illuminati) ซึ่งเป็นกลุ่มภาคินักวิทยาศาสตร์หัวก้าวหน้าทีก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ยุคเรืองปัญญา และมีชื่อเสียงในด้านการเป็นปฏิปักษ์กับคริสตจักรมาโดยตลอด คือการเปิดหน้าศัตรูของศาสนาออกมาอย่างชัดเจนว่าเป็นฝ่ายฆราวาสนิยม ในกรณีนี้เราจะเห็นได้จากคำประกาศของฝ่ายที่อ้างตนว่าเป็นกลุ่มอิลลูมินาติว่า

This is not black-mail. We have no demands. The abolition of the Vatican is nonnegotiable. We have waited four hundred years for this day. At midnight, your city will be destroyed. There is nothing we can do. (Brown 2009a: 178-179)

นอกจากจะประกาศความเป็นศัตรูแล้ว จากข้อความที่ยกมาเราจะเห็นได้ว่าขบวนการอิลลูมินาติได้เลือกวิธีการก่อการร้ายเพื่อเป็นการสื่อสารทางเดียวโดยไม่ต้องการแลกเปลี่ยนอะไรทั้งสิ้น การที่พวกเขาแสดงออกว่า ‘ไม่มีข้อเรียกร้อง’ และต้องการจะ ‘ทำลาย’ นครรัฐวาติกันอย่างเดียวเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงลักษณะท่าทีหรือความมุ่งหมายของโลกฆราวาสหรือแนวคิดฆราวาสนิยมที่ไม่ได้เข้าหาศาสนาอย่างต้องการประนีประนอมแต่มาในท่าทีข่มขู่คุกคามและแสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่ต้องการที่จะให้มีศาสนาอยู่อีกต่อไป ซึ่งสารชิ้นแรกที่กลุ่มอิลลูมินาติส่งออกมา หากพิจารณาให้ดีแล้ว เป็นการสร้างภาพผู้ร้ายและผู้ทำลายล้างให้แก่กลุ่มฆราวาสนิยม เมื่อพิจารณาว่าผู้ที่วางแผนให้เกิดการก่อการร้ายครั้งนี้ขึ้นคือคาร์เมอเลนโณ คาร์โล เราจะเห็นได้ว่าจุดยืนและสารของกลุ่มอิลลูมินาตินั้นเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนานิยมอย่างชัดเจน เพราะนี่คือการสร้างภาพผู้คลั่งวิทยาศาสตร์สุดโต่งจนเป็นภัยกับฝ่ายตรงข้าม ทำให้ฆราวาสนิยมกลายเป็นผู้ที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์อย่างไรซึ่งการประนีประนอมต่อฝ่ายศาสนานิยม

ผลจากการสร้างภาพผู้ร้ายให้แก่ฆราวาสนิมนั้นนำมาสู่การส่งสารในขั้นที่สอง ที่ผู้ก่อการร้ายมุ่งหวังให้เกิดจากปฏิกิริยาตอบสนองต่อเหตุการณ์ดังกล่าว เป็นสารที่แฝงฝังมากับสถานการณ์การถูกมุ่งร้ายเพื่อมุ่งหวังใช้ประโยชน์จากสถานะผู้ถูกกระทำในการกอบกู้ความเห็นใจและแสดงภาพของการโดนบีบให้ถอยร่นของกลุ่มศาสนานิยมแม้จะอยู่ในพื้นที่ของตนเองก็ตาม การรับบทเหยื่อจากความรุนแรงและความไม่ประนีประนอมของฝ่ายฆราวาสนิยม อาจสามารถสื่อให้เห็นถึงสถานะของศาสนาและกลุ่มผู้

นิยมศาสนาที่กำลังเผชิญอยู่ในสังคมปัจจุบันที่ศาสตร์ธรรมชาติตรวจสอบและ
กีดกันพวกเขาในทุกช่องทาง เราสามารถเห็นการตอบโต้แรงกดดันจากฝ่าย
ธรรมชาตินิยมได้จากแถลงการณ์ยอมจำนนต่อกลุ่มผู้ก่อการร้ายของคาเมอร์
เลนโย คาร์โลที่ว่า

The ancient war between science and religion is over. [...] You have won but you have not won fairly. You have not won by providing answers. You have won by so radically reorienting our society that the truths we once saw as signposts now seem inapplicable. Religion cannot keep up. Scientific growth is exponential. It feeds on itself like a virus. [...] We are spinning out of control. The rift between us grows deeper and deeper, and as religion is left behind, people find themselves in a spiritual void. We cry out for meaning. And believe me, we do cry out. We see UFOs, engage in channeling, spirit contact, out-of-body experiences, mindquests all these eccentric ideas have a scientific veneer, but they are unashamedly irrational. They are the desperate cry of the modern soul, lonely and tormented, crippled by its own enlightenment and its inability to accept meaning in anything removed from technology. (Brown 2009a: 420-421)

ข้อความการประกาศยอมแพ้ของนครรัฐวาติกันข้างต้นนี้มีความน่า
สนใจเป็นอย่างมาก เพราะแม้จะประกาศว่าฝ่ายวิทยาศาสตร์เป็นฝ่ายชนะ
แต่การวิพากษ์การทำงานของโลกวิทยาศาสตร์กลับให้ผลลัพธ์ที่แตกต่าง
จากการบอกรายยอมแพ้ในการประกาศนี้ฝ่ายศาสนานิยมได้แสดงให้เห็นถึง
ความบกพร่องของโลกธรรมชาติที่ขาดซึ่งศาสนาว่าเป็นโลกที่ไม่อาจควบคุมได้

และเป็นโลกที่เคว้ก้างไร้หลักยึดทางจิตวิญญาณ คำพูดของคาร์เมอเลนโย คาร์โลสื้อให้เห็นว่าฆราวาสนิยมในเชิงอุดมการณ์นั้นเมื่อนำมาปฏิบัติจริงกลับคลาดเคลื่อนไปจากความคาดหวังของสังคมโลกสมัยใหม่อย่างมาก เพราะโลกที่เป็นฆราวาสนิยมแบบหมดจด (มีกลุ่มอิลลูมินาติหรือสถาบันวิจัยฯ เป็นตัวแทน) ไม่สามารถสร้างชุดศีลธรรมของฆราวาสที่เป็นเอกเทศจากชุดความเชื่อของศาสนาขึ้นมาเพื่อตีกรอบความผิดชอบชั่วดีได้ เนื่องจากทุกอย่างในโลกฆราวาสนิยมจะต้องได้รับการพิสูจน์หรือตัดสินโดยระบบตรรกะที่เป็นวิทยาศาสตร์เท่านั้น สิ่งที่วิธีการทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้ก็จะไม่ถือว่า มีอยู่จริงหรือไม่มีความหมาย เช่นนั้นแล้ววิธีการให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ ของฝ่ายศาสนานิยมที่ใช้เรื่องของความเชื่อและจิตวิญญาณเป็นหลักจึงไม่อาจทำหน้าที่ของมันในสังคมฆราวาสนิยมได้เลย กล่าวคือสังคมฆราวาสนิยมหมดจดนั้นไม่มีความสามารถที่จะใช้ศีลธรรมได้เพราะสังคมฆราวาสนิยมเป็นโลกของตรรกนิยามอันแห้งผากเท่านั้น

สุนทรพจน์ประกาศยอมแพ้ของคาร์เมอเลนโย คาร์โลสื้อแท้จริงแล้วเป็นการชี้ให้สังคมโลกเห็นว่าโลกที่ปราศจากศาสนานั้นเป็นไปได้ เพราะภาวะไร้ศาสนาจะส่งผลให้เกิดกลุ่มคนแบบอิลลูมินาติที่ไร้ซึ่งศีลธรรมและจริยธรรมเพื่อควบคุมพฤติกรรมและมโนสำนึกขึ้นมาอีก และสังคมก็จะไม่อาจเดินทางไปสู่ความศิวิไลซ์แบบที่วาดหวังเอาไว้ได้เลย อาจกล่าวได้ว่าเขากำลังส่งสารว่าสมมติฐานของฆราวาสภิวัดนั้นนั้นเป็นการนำสังคมไปสู่ทิศทางที่ไม่ถูกต้องนั่นเอง

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นใน *Angels & Demons* นี้จำลองให้เห็นถึงฆราวาสภิวัดที่เกิดขึ้นในสังคม ความรุนแรงที่ปะทุขึ้น นัยหนึ่งคือการเปิดพื้นที่ในการสนทนาระหว่างศาสนานิยมกับฆราวาสนิยม เนื่องจากต้องยอมรับว่า ภายใต้ตรรกะของโลกสมัยใหม่แล้ว ฝ่ายศาสนาเองไม่สามารถที่จะโต้แย้งหรือปกป้องตนเองจากการถูกทำให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่เป็นเหตุเป็นผล (irrational) และไม่เกี่ยวข้อง (irrelevant) กับยุคสมัยอีกต่อไปได้เลย หากไม่สร้างสถานการณ์ของผู้ที่ถูกกระทำ การถูกบีบคั้นหรือรังแกแล้ว โดย

โครงสร้างและกระแสนวนธรรมสมัยใหม่ การลดทอนความสำคัญและการถูกลบเลือนของศาสนาก็จะกลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเงิบเงิบ ความรุนแรง การก่อการร้าย และการฆาตกรรมที่ถูกกระทำโดยฝ่ายศาสนาเอง จึงเป็นการกระทำตอบโต้และการส่งเสียงของผู้ถูกกดทับ เพื่อเปิดพื้นที่ในการสนทนาและเพื่อยืนยันการมีอยู่ และแสดงความจำนงที่จะไม่หายไปของศาสนาและกลุ่มศาสนานิยม

ความขัดแย้งจากปัจจัยภายใน: ความรุนแรงที่เกิดจากการอ่านตีความพระคัมภีร์ใน *The Lost Symbol*

ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่ากระบวนการฆราวาสภีววัตน์นั้นนอกจากจะแยกศาสนากับรัฐออกจากกันแล้ว ยังทำให้ศาสนากลายเป็นเรื่องส่วนบุคคลอีกด้วย ดังนั้นอิสรภาพในการนับถือศาสนาจึงไม่ได้ยึดโยงอยู่กับการอธิบายหรือการตีความจากส่วนกลาง (ศาสนจักร โบสถ์ พระ นักเทศน์) อีกต่อไป แต่กลับสามารถที่จะถูกปฏิบัติด้วยตัวเองอยู่ในพื้นที่ของตนเองได้ พระคัมภีร์ที่เป็นแกนหลักของศาสนาจึงมีโอกาที่จะถูกทำความเข้าใจตามทัศนะ ความเห็น ความเชื่อ หรือพื้นความรู้ของบุคคลนั้นๆ โดยไม่จำเป็นต้องยึดโยงกับความเข้าใจร่วมของชุมชนศาสนาอีกต่อไป การอ่าน ตีความ และทำความเข้าใจพระคัมภีร์อย่างเป็นอิสระได้ นัยหนึ่งแม้จะทำให้ศาสนิกชนมีอิสรภาพในการนับถือศาสนามากขึ้น แต่ก็นำไปสู่วิถีปฏิบัติที่แตกหน่อและแยกตัวออกจากกันมากมายซึ่งมีผลเสียด้วยเช่นกัน

การอ่านพระคัมภีร์นั้นเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในศาสนาหรือระหว่างศาสนาที่มีรากมาจากแหล่งเดียวกัน สำหรับศาสนาคริสต์ เราจะเห็นการแตกนิกายต่างๆ ออกมาซึ่งมีผลมาจากการอ่าน การรับรู้ หรือการปฏิบัติตามพระคัมภีร์ การแตกนิกายนี้แฝงฝังไปด้วยความรุนแรงที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึงมากนัก เมื่อพูดถึงเรื่องเหล่านี้เราจะมองว่าเมื่อถึงจุดหนึ่งที่มีผู้นับถือศาสนามีความเห็นไม่ตรงกันก็จะแยกตัวออกมาเป็นนิกายต่างๆ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ‘กระบวนการแยกตัว’ นั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดย

การทำความเข้าใจอย่างสงบสันติ หากแต่เกิดขึ้นพร้อมกับความรุนแรง ความรุนแรงประเภทนี้ เรียกว่าความรุนแรงของการแยกนิกาย (Sectarian Violence) ซึ่งปรากฏให้เห็นมาตลอดประวัติศาสตร์ของศาสนา โดยเฉพาะศาสนาคริสต์ ความรุนแรงจากความไม่ลงรอยกันภายในศาสนานี้ ถูกจำลอง และขยายใหญ่ให้เห็นได้ชัดเจนขึ้นผ่านอาชญากรรมในนวนิยายเรื่อง *The Lost Symbol*

นวนิยายเรื่อง *The Lost Symbol* ของแดน บราวน์นำเสนอความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการตีความพระคัมภีร์ที่แตกต่างกันออกไป โดยตัวร้ายในเรื่องนามว่ามาลอคค์ (Mal'akh) เข้าใจความหมายของความมหัศจรรย์จากพระคัมภีร์แบบตรงตัวอักษร (literal) โดยเฉพาะในเรื่องการเปลี่ยนผ่านจากมนุษย์สู่ความเป็นพระเจ้า เมื่อตัวละครอื่นในตัวบทแย้งมาลอคค์ว่าสิ่งที่เขาเชื่อเป็นเพียงตำนานเท่านั้น ในความเป็นจริงมนุษย์ไม่สามารถเปลี่ยนผ่านเป็นพระเจ้าผ่านการสักสาศ์ลับลงไปบนเนื้อหนังได้ มาลอคค์ก็กลับกล่าว ว่า “*The account appears in the Holy Scripture.*” (Brown 2009b: 585) ดังนั้นมันจึงเป็นความจริงแท้สำหรับเขา และนอกจากนั้นเขายังเชื่อในเรื่องการเซ่นสังเวย (sacrifice) ภายเนื้อของตนเองเพื่อให้เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนผ่านด้วย ซึ่งความเชื่ออันเกิดจากการตีความของมาลอคค์นั้นนอกจากจะไม่ตรงกับความเชื่อและการตีความของตัวละครอื่นในเรื่องแล้ว ยังนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงด้วย

ทั้งนี้มาลอคค์เริ่มต้นอาชญากรรมอย่างแรกของเขาด้วยการลักพาตัว บุคคลแรกที่เขาลักพาตัวและทำร้ายคือปีเตอร์ โซโลมอน สมาชิกเมสันระดับที่สามสิบสาม เป้าหมายเพื่อบีบบังคับให้เขาบอกความลับและใช้เป็นตัวกดดันให้โรเบิร์ต แลงดอนยอมเป็นผู้ถอดรหัสลับให้ เราจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจในการก่ออาชญากรรมของตัวละครมาลอคค์นั้นเกิดจากความปรารถนาในการที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดในความเชื่อของเขาเอง และเป็นไปในลักษณะที่ไม่ประณีประนอม นี่เป็นลักษณะหนึ่งของกลุ่มที่ สุดโต่งทางศาสนา มาลอคค์ก็ไม่เปิดรับการ ‘อ่าน’ ในแบบอื่นๆ เลย พิจารณาได้จากตอน

ที่โรเบิร์ต แลงดอนได้ทักท้วงว่าเขาไม่เชื่อว่ามี ‘ประตูแห่งบรรพกาล’ (The Ancient Portal) อยู่จริง และไม่สามารถที่จะไขรหัสลับอะไรให้กับมาลอคท์ได้ (Brown 2009b: 62) แต่ถึงอย่างนั้นอาชญากรก็ยังเชื่อมั่นว่าแลงดอนเป็นผู้ที่ ‘ถูกเลือก’ ให้มาไขความลับนี้ และเขาต้องรู้อย่างแน่นอนว่ารหัสลับคืออะไร ท่ามกลางความลึกลับในข้อเรียกร้องและการตอบสนองที่ไม่ถูกทิศถูกทางนี้ยังทำให้มาลอคท์ก่อความรุนแรงเลยเถิด เพื่อบีบให้แลงดอนทำสิ่งที่เขาเองก็ไม่เข้าใจว่าจะต้องทำอะไร ทั้งนี้ความเห็นที่แตกต่างกันของแลงดอนกับมาลอคท์นั้นเป็นผลมาจากการที่แลงดอนอ่านสัญลักษณ์และพระคัมภีร์ด้วยสายตาของนักวิชาการที่ไม่ได้ให้คุณค่ากับพลังเหนือธรรมชาติของมัน ในขณะที่มาลอคท์อ่านแบบตรงตามตัวอักษร (literal) และศรัทธาอย่างแรงกล้าต่อพลังเหนือธรรมชาติของสัญลักษณ์และเนื้อความในพระคัมภีร์

นอกจากการอ่านพระคัมภีร์แบบตรงตามตัวอักษรแล้ว มาลอคท์ยังไม่รับฟังการ ‘อ่าน’ ที่ใกล้เคียงกับความเชื่อของเขาที่สุดอีกด้วย ประการนี้จึงเห็นได้ในฉากที่ปีเตอร์ โซโลมอนพยายามจะบอกกับมาลอคท์ว่าสิ่งที่เขาเชื่อไม่เป็นความจริง และเป็นการตีความที่ผิดไปจากจุดประสงค์ของสมาคมฟรีเมสันโดยสิ้นเชิง เช่น มาลอคท์ต้องการตามหา ‘บันไดลับ’ ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสถานที่ทางกายภาพที่มีอยู่จริง แต่อีกฝ่ายพยายามแย้งว่า ‘บันไดลับ’ ที่เขาอ่านได้จากรหัสลับใต้ฐานพีรามิดเมสันนั้นไม่มีอยู่จริง (Brown 2009b: 562) เราจะเห็นได้ชัดเจนจากกรณีนี้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของการตีความสิ่งเดียวกันแตกต่างกันออกไปคนละทิศคนละทางในทุกประเด็น และแม้ว่าปีเตอร์ โซโลมอนผู้ที่อ่านพระคัมภีร์หรือรหัสในลักษณะที่มีความใกล้เคียงกับเขามากที่สุดจะพยายามอธิบายเขาด้วยวิธีไหนก็ตาม มาลอคท์ก็จะปฏิเสธและเลือกที่จะเชื่อการตีความของตัวเองเสมอ

เราจะเห็นได้ว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในนวนิยายเรื่อง *The Lost Symbol* เป็นผลมาจากการเชื่อมั่นและยึดมั่นในการอ่านสัญลักษณ์และพระคัมภีร์ที่ไม่เหมือนกับคนอื่นของมาลอคท์ การมีความเชื่อในศาสนาและลัทธิอย่างสุดโต่งโดยไม่ต้องยึดโยงกับใคร ทำให้มาลอคท์หมองว่าการกระทำ

ของเขาชอบธรรม โดยไม่จำเป็นต้องอิงกับชุดคุณค่าอื่นใดในสังคม มาลัคห์เชื่อมั่นว่าสุดท้ายแล้วพวกเขาจะได้รับการ ‘ช่วยให้รอด’ หรือ ‘เปลี่ยนผ่าน’ ไปตามสิ่งที่เขาเชื่อ ความเชื่อนี้เกิดขึ้นเพราะเขา ‘อ่าน’ สัญลักษณ์หรือพระคัมภีร์อย่างตรงตัว เพราะเชื่อว่าตำนานหรือสิ่งวิเศษมหัศจรรย์ที่ปรากฏในเอกสารที่เขาอ่านนั้นจะเป็นความจริงขึ้นมาได้ การฆ่าอย่างไรเหตุผล หรือการก่อความเสียหายรุนแรงจึงไม่ใช่สิ่งที่จะรบกวนจิตใจของอาชญากรใน *The Lost Symbol* นัก เนื่องจากเขายึดโยงตัวเองอยู่กับผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในโลกหน้า หรือในภาวะที่ตัวเขาเองจะเปลี่ยนแปลงไปจนไม่จำเป็นต้องอยู่ในจุดที่จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง หรือตัวเขาเองจะมีความผิดจากหลักศีลธรรมจรรยาอะไรในทางโลกอีกต่อไป

การเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติที่เกิดจากการตีความพระคัมภีร์ นอกจากจะนำไปสู่ความรุนแรงอย่างการเพิกเฉยต่อศีลธรรมในการก่อเหตุฆาตกรรมแล้ว ยังทำให้มาลัคห์รู้สึกชอบธรรมในการที่จะบีบบังคับผู้ที่เห็นต่างให้ปฏิบัติตามความต้องการของเขาอีกด้วย ซึ่งทั้งฝ่ายที่บีบบังคับ และฝ่ายที่ถูกบังคับนั้นไม่สามารถพบจุดที่ประนีประนอมกันได้เลย เนื่องจากอาชญากรต้องการบีบบังคับให้ฝ่ายที่เป็นเหยื่อวิ่งตามหา ‘ความหมาย’ ด้วยการถอดรหัสจากตัวบทที่อีกฝ่ายไม่ได้อ่านและไม่เคยอ่านไปในทางเดียวกันกับผู้เรียกร้อง ไม่ว่าจะเป็นครีเอริน โซโลมอนที่อ่านพระคัมภีร์และรหัสลับด้วยสายตาของนักวิทยาศาสตร์ที่มองว่าการเปลี่ยนผ่านนั้นเป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์และธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาทุกคนรอแค่การทดลองและพิสูจน์ หรือแลงดอนที่อ่านสิ่งที่ถูกบังคับให้ตามหาด้วยสายตาของนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ที่มองว่ามันเป็นบันทึกของตำนานและข้อเขียนในอดีตที่สื่อให้เห็นถึงชุดความคิดความเชื่อหนึ่งเท่านั้น หรือปีเตอร์ โซโลมอนที่อ่านมันด้วยสายตาของปริเมสันที่ตีความมันเป็นบันทึกการส่งต่อความรู้ทางโลกจากบรรพกาล การถอดรหัสพระคัมภีร์ ในเรื่อง *The Lost Symbol* จึงไม่สามารถถูกสรุปเป็นใจความเดียวกันได้แบบสนิท เนื่องจากไม่มีใคร ‘อ่าน’ สัญลักษณ์และพระคัมภีร์ไปในทางเดียวกันทั้งหมด มีแต่ความใกล้

เคียงทางความหมายซึ่งทับซ้อนกันในบางแง่มุมเท่านั้น ความรุนแรงและการพยายามบีบบังคับจึงทวีคูณขึ้นเรื่อยๆ เพราะมาลัคห์ไม่สามารถบีบให้ทุกคนหาสิ่งที่ตัวเองต้องการได้

อาชญากรรมในนวนิยายเรื่อง *The Lost Symbol* ทำให้เราเห็นว่ากระบวนการฆราวาสภีวัตน์ในยุคสมัยใหม่นั้นได้ปลุกศาสนาออกจากพื้นที่สาธารณะซึ่งทำให้ศาสนาห่างไกลจากการกำกับดูแลหรือตรวจสอบความเข้าใจจากส่วนกลางมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเชื่อระดับสุดโต่งอย่างของตัวละครมาลัคห์ ดังนั้นหากตัดสินจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนวนิยายเรื่องนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าความพยายามให้อิสระทางศาสนาและการกีดกันศาสนาออกจากพื้นที่สาธารณะนั้นทำให้พื้นที่ในการสนทนาระหว่างความเป็นฆราวาสนิยมและความเป็นศาสนานิยมออกห่างจากกันมากขึ้น และมีส่วนในการส่งเสริมกลุ่มที่มีพฤติกรรมความเชื่อแบบมูลฐานนิยม (fundamentalism) ด้วย

ความวิตกกังวลในการก้าวเข้าสู่สังคมยุคหลังฆราวาส: ความสรุป

การที่สังคมก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและพัฒนาไปตามกรอบวิสัยทัศน์ของฆราวาสนิยมนั้น ทำให้สังคมได้ละทิ้งศาสนาในฐานะชุดความเชื่อและระบบการทำความเข้าใจโลก การตีความว่าศาสนาเป็นสิ่งที่มั่งงายและไร้เหตุผล ทำให้ผู้ที่นับถือศาสนาไม่สามารถที่จะอ้างอิงชุดความเชื่อและระบบตรรกะที่ผูกติดอยู่กับชุดความเชื่อของพวกเขา โดยที่ไม่ถูกกีดกีดได้ นี่คือการกีดทับและการคาดหวังจะให้ศาสนาหมดความสำคัญลงไปตามสมมติฐานฆราวาสนิยม แต่โลกสมัยใหม่ได้พิสูจน์แล้วว่าสิ่งนี้ทำให้เป็นจริงไม่ได้ ดังนั้นเราจึงเห็นการหวนกลับมาของแนวคิดทางศาสนาและกลุ่มคนที่มีความเชื่อทางศาสนาอย่างแรงกล้าในหลายกรณีด้วยกัน

การหวนกลับมาของศาสนาที่ในสังคมที่เชื่อว่าตนเองเป็นสังคมฆราวาสไปแล้วอย่างสังคมตะวันตกในปัจจุบันนี้ มีให้เห็นหลายกรณี อย่างในด้าน

นโยบายสาธารณะ เราจะเห็นกระแสการเรียกร้องไม่ให้มีการทำแท้งเสรี (Pro-life) เนื่องจากกลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่าโปร-ไลฟ์ ยังคงยึดโยงวิถีปฏิบัติ และความเชื่อตามแบบศาสนาอยู่ การระบุว่ามนุษย์มีชีวิตและถือเป็นมนุษย์ เมื่อถูกคลอดออกมาแล้วเท่านั้น (นิยามแบบวิทยาศาสตร์) ใช้ไม่ได้จริงกับกลุ่มคนที่เชื่อเรื่องจิตวิญญาณ (กลุ่มผู้ศรัทธาในศาสนา) ซึ่งเข้าใจว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมวิญญาณ และนั่นคือสิ่งที่มีอยู่ตั้งแต่ในครรภ์มารดาแล้ว ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันนี้ ทำให้ผู้คนที่อยู่ในชุมชนศาสนาที่เคร่งครัดมองว่าการทำแท้งเสรีคือการอนุญาตให้ฆ่าชีวิตชีวิตหนึ่ง หรือกระแสต่อต้านการแต่งงานของเพศเดียวกันในสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นจากฐานความคิดทางศาสนา เนื่องจากศาสนานั้นมีความเชื่อว่าการแต่งงานจะต้องเป็นภายใต้การอนุญาตของพระเจ้าเป็นเจ้า และจุดหมายของการแต่งงานนั้นเป็นไปเพื่อการมีบุตรเท่านั้น ดังนั้นการแต่งงานของคนเพศเดียวกันจึงถือเป็นเรื่องต้องห้าม เนื่องจากไม่ได้เป็นไปเพื่อการมีบุตร (เพราะคู่รักเพศเดียวกันไม่อาจมีบุตรจากการมีเพศสัมพันธ์ได้) กระแสต่อต้านการแต่งงานในเพศเดียวกัน จึงยังมีให้เห็นในสังคมตะวันตก ซึ่งแน่นอนว่ามีฐานคิดมาจากความเชื่อทางศาสนานั้นเอง ดังนี้ เราจะเห็นได้ว่าศาสนาไม่ได้หมดความสำคัญไปจากสังคมปัจจุบันอย่างที่คาดไว้ และการผุดกลับมานั้นนำมาซึ่งข้อขัดแย้งและความรุนแรง ซึ่งนวนิยายที่นำมาวิเคราะห์ก็สะท้อนให้เห็นด้วยเช่นเดียวกัน

ลักษณะการก่ออาชญากรรมโดยฝ่ายศาสนานิยมในอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* ของ แดน บราวน์ เป็นความรุนแรงที่เป็นผลกระทบจากกระบวนการฆราวาสกัณฑ์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการลุกขึ้นมาประกาศสงครามเพื่อช่วงชิงพื้นที่ที่เคยเป็นของตนกลับคืนจากการถูกขยายยึดและกดทับจากฝ่ายฆราวาสนิยมอย่างการก่อการร้ายของคามเมอร์เลนโย คาร์โล หรือการก่ออาชญากรรมเพื่อยืนยันความคิดความเชื่ออย่างสุดโต่งของตนเองอย่างมาลอัคท์ การตอบโต้ด้วยความรุนแรงจากฝั่งศาสนานิยมเป็นสิ่งที่สะท้อนกลับให้เห็นสถานะของสังคมปัจจุบันที่ก็มีกระแสเคลื่อนไหวของกลุ่มมูลฐานนิยมทางศาสนาหรือกลุ่มผู้นับถือศาสนา

เริ่มออกมาซับซ้อนและเสี่ยงมากขึ้น ความรุนแรงที่ปรากฏในนวนิยายทั้งสองเรื่องนี้จึงเป็นตัวแทนของการหวนกลับมาของศาสนาในโลกฆราวาส ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการปรากฏตัวให้เห็นเท่านั้น แต่เป็นการเผยตัวตนเพื่อการโต้กลับการกดทับด้วย

ความรุนแรงอันเนื่องมาจากกระบวนการฆราวาสวิถีวันที่สะท้อนออกมาผ่านอาชญากรรมของ แदन บราวน์ ทั้งสองเรื่องนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลของสังคมต่อประเด็นความขัดแย้งเรื่องนี้อย่างชัดเจน อาชญากรรมของคาร์เมอเลนโฌ คาร์โล สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลต่อการตอบโต้ของศาสนาที่ถูกกดทับไว้มาโดยตลอด ซึ่งการเลือกรูปแบบเป็นการก่อการร้ายนั้นก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นภาพผลิตซ้ำการทำสงครามของกลุ่มมูลฐานนิยมที่มักจะใช้ศาสนาเป็นสิ่งที่ให้ความชอบธรรมในการปฏิบัติการ นี่คือการวิตกกังวลในประการแรกของสังคมฆราวาสที่ตระหนักถึงการมีตัวตนอยู่ของศาสนาและกลุ่มศาสนานิยม อีกประการก็คือความวิตกกังวลในเรื่องของการแบ่งเส้นแดนและจำกัดให้ศาสนากลายเป็นเรื่องในปริมณฑลส่วนบุคคล ซึ่งทำให้สังคมโดยรวมไม่สามารถจำกัดควบคุมพัฒนาการและการแตกกิ่งก้านสาขาของความคิดความเชื่อในทางศาสนาได้ การก่ออาชญากรรมในนามของความเชื่ออย่างบ้าคลั่งของตัวละครมาลอคท์ สะท้อนให้เห็นในประเด็นนี้ได้เป็นอย่างดี

ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น คือผลของการไม่ประนีประนอมกับศาสนาของสมมติฐานฆราวาสที่มีจุดอ่อนคือการดาวน์สรุปจนเกินไปและนำแนวคิดเรื่องการทำให้เป็นฆราวาส (secularization) และการทำให้เป็นสมัยใหม่ (modernization) ที่ยังคงคลุ้มคลั่งมาใช้ในแบบที่ผิด ฮาเบอร์มาสเรียกสังคมฆราวาสที่ต้องกลับมาทำความเข้าใจการเมืองอยู่ของศาสนาใหม่นี้ว่าสังคมหลังฆราวาส (post-secular society) โดยในสังคมลักษณะนี้ ศาสนายังคงมีอิทธิพลและความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสาธารณะ ขณะที่ความแน่นอนของฝั่งฆราวาสที่เชื่อว่าศาสนาจะหายไปในการบวนการทำให้เป็นสมัยใหม่กลับไม่ได้แน่นอนอย่างคาด (Habermas 2008: 21) นี้

คือจุดที่สังคมสมัยใหม่ต้องกลับมาทบทวนท่าทีของการเดินหน้าไปของสังคม จากเดิมที่เห็นว่าจะต้องละทิ้งศาสนาไปในที่สุด เป็นเห็นว่าสังคมควรจะไปต่ออย่างไร เมื่อในที่สุดแล้วความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องดำเนินไปพร้อมกับการมีอยู่ของความคิดความเชื่อทางศาสนา

อาชญากรรมที่ปะทุขึ้นในนวนิยายทั้งสองเล่มจึงเปรียบเสมือนกับภาพจำลองของสังคมฆราวาสที่ยังคงเดินหน้าโครงการฆราวาสภีวัตน์ต่อไปราวกับว่าสมมติฐานฆราวาสภีวัตน์สามารถทำให้เป็นจริงได้อย่างเบ็ดเสร็จ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้พิจารณาทางเลือกว่าหากศาสนายังคงต้านทาน (resist) และไม่ได้หายไปไหน จะมีทางอื่นที่สามารถทำให้ทั้งสองอุดมการณ์อยู่ร่วมกันไปในสังคมได้หรือไม่ เนื่องจากใน *Angel & Demons* เราจะเห็นได้ว่าการขับเคี่ยวของทั้งสองฝ่ายนั้นเป็นไปในรูปของเกมแพ้ขาดชนะขาด (zero-sum game) โดยไม่ได้เปิดช่องให้กับการอยู่ร่วมกันเลย หรือแม้แต่ใน *The Lost Symbol* เราก็จะเห็นว่าการอ่านพระคัมภีร์และการตีความนั้น ถูกปฏิบัติราวกับว่าถ้ามันไม่ใช่เรื่องทางฆราวาส ก็ต้องเป็นเรื่องทางศาสนาเท่านั้น

อาชญากรรมทั้งสองเรื่องนี้ เป็นวรรณกรรมประชานิยมที่เข้าถึงผู้อ่านอย่างแพร่หลายและเป็นวงกว้าง ได้รับการแปลเป็นภาษาอื่นนอกจากภาษาอังกฤษอีกหลายภาษา การตอบรับจากสังคมจึงพอจะแสดงให้เห็นว่าประเด็นความขัดแย้งระหว่างศาสนาและฆราวาสนิยมนั้นเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจจากผู้คนและสังคมเป็นอย่างมาก ในภาวะที่กระแสโลกกำลังหมุนผ่านอย่างรวดเร็ว ความเป็นฆราวาสนิยมนั้นและความเป็นศาสนานิยมนั้นยังคงขับเคี่ยวกัน ทั้งยังมีปฏิกิริยาที่ไม่ประนีประนอมต่อกันอีกแม้จะอยู่ในจุดที่น่าจะเข้าใจได้แล้วว่าจะไม่มีฝ่ายใดหายไปโดยสมบูรณ์ได้ นี่คือจุดที่ทำให้ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ผู้คนกำลังจับจ้องและระแวงระวัง นวนิยายเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* จึงเป็นเรื่องแต่งที่ขยาย (amplify) ให้เห็นประเด็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมที่ผ่านกระบวนการทำให้เป็นฆราวาสมาแล้ว และยังคงเชื่อมั่นในโครงการฆราวาสภีวัตน์ต่อไปอย่างไม่ประนีประนอมออกมาให้เห็นผ่านเหตุการณ์อาชญากรรมและความรุนแรงได้เป็นอย่างดี อีกทั้ง

กระแสดอปรับและความเป็นที่นิยมของอาชญาวิทยาทั้งสองเรื่องนี้ก็สื่อให้เห็นถึงความวิตกกังวลที่มีร่วมกันในหมู่ผู้อ่าน และยังเป็นความวิตกกังวลที่ไม่ได้รับการผ่อนคลายอย่างการอ่านอาชญาวิทยาทั่วไป เพราะสุดท้ายแล้วตัวละครหลักของเรื่องอย่างโรเบิร์ต แลงดอนจะยังสัมผัสได้ถึงการมีอยู่ของทั้งสองอุดมการณ์ที่ซบเคี้ยวกันมาตลอดทั้งเรื่อง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤติกร วงศ์สว่างพานิช, 2559. **Thou shall fear** เจ้าจิ้งจอกตัว การก่อการร้าย ความรุนแรง และการครอบงำ. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ฉัตรรา ชมะวรรณ, 2540. “Modernity, Modernism, Postmodernity, Postmodernism: บทสำรวจการนิยาม.” **วารสารสังคมศาสตร์** 30 (2): 92-115.
- พิพัฒน์ พสุธารชาติ, 2562. **ฮาเบอร์มาสกับสังคมแบบหลังฆราวาส**. กรุงเทพฯ: Illuminations Editions.

ภาษาอังกฤษ

- Brown D., 2009a. **Angels & demons**. London: Corgi.
- _____, 2009b. **The lost symbol**. London: Corgi.
- Copson A., 2019. **Secularism: A very short introduction**. New York: Oxford University Press.
- Habermas J., 2008. “Notes on post-secular society.” **New Perspective Quarterly** 25 (4): 16-29.
- Smit D., 2015. “Reading the Bible through the ages? historical and hermeneutical perspectives.” **Stellenbosch Theological Journal** 1 (2): 175-194.
- Sparling T., 2011. “Rationalism and romanticism in detective fiction.” **Andererseits: Yearbook of Transatlantic German Studies** 2 (1): 201-208.
- Worthington H., 2011. **Key concepts in crime fiction**. New York: Palgrave Macmillan.